

OIKEUSMINISTERIÖLLE

Viite: Oikeusministeriön lausuntopyyntö 29.9.2016, OM 3/32/2016

Pyydettyinä lausuntonaan työryhmän ehdotuksesta hallituksen esitykseksi laiksi ulkomaa-laislain 193 §:n muuttamisesta Suomen tuomariliitto – Finlands domareförbund ry (jäljem-pänä Tuomariliitto) esittää kunnioittavasti seuraavaa:

1. Yleistä

Tuomariliitto pitää kannatettavana esitystä kansainvälistä suojelua koskevien valitusasioiden hajauttamisesta. Helsingin hallinto-oikeuteen on ajalla 1.1.-25.10.2016 saapunut 7 640 kansainvälistä suojelua koskevaa valitusta ja määrän ennustetaan nousevaan 10 000 loppuvuo-den aikana. Helsingin hallinto-oikeudessa on 25.10.2016 ollut vireillä yhteensä 5 740 kansainvälistä suojelua koskevaa valitusta. Helsingin hallinto-oikeudessa on vuoden 2016 alusta lähtien toiminut erityinen, yksinomaan turvapaikka-asioita käsittelevä jaosto, jonne on rek-rytoitu runsaasti uutta henkilöstöä. Turvapaikka-asioita on Helsingin hallinto-oikeudessa kä-siteltä lisäksi muiden asioiden ohella kahdella muulla jaostolla. Turvapaikka-asioiden mää-rän ennustetaan pysyvän jokseenkin korkealla tasolla myös vuonna 2017. Helsingin hallin-to-oikeuden henkilöstön määrää ei kuitenkaan ole enää tarkoituksenmukaista lisätä. Myös nykyisten alueellisten hallinto-oikeuksien säilyttämisen ja niiden kehittämisen näkökulmasta kansainvälistä suojelua koskevien asioiden hajauttaminen on perusteltua.

2. Toimivaltainen hallinto-oikeus

a) Toimivallan määrittäminen

Esityksen mukaan toimivaltainen hallinto-oikeus määräytyisi Maahanmuuttoviraston turva-paikkayksikön vastualueiden perusteella. Kuten esityksessä on tuotu esiin, hallintolainkäyt-tölain 12 §:n säännökset eivät turvapaikka-asioiden erityispiirteiden vuoksi soveltuisi ongel-mitta määrittämään toimivaltaista hallinto-oikeutta. Toisaalta hallinto-oikeuksien toimival-lan määräytyminen yksinomaan Maahanmuuttoviraston organisaation perusteella voi vai-kuttaa voimakkaastikin hallinto-oikeuksien työmäärään, mikäli Maahanmuuttoviraston or-ganisaatiota on tarvetta tarkastella uudelleen mahdollisesti muuttuvan turvapaikkatilanteen

mukaan. Toimivallan jakaminen valittajien kansalaisuuden perusteella voisi olla oikeuskäytännön yhtenäisyyden kannalta tarkoituksenmukainen vaihtoehto. Muun muassa työn tasaaamisen kannalta tämä voisi kuitenkin osoittautua ongelmalliseksi. Sen vuoksi Tuomariliitto kannattaa esitystä jakaa toimivalta kansainvälistä suojelua koskevissa asioissa Maahanmuuttoviraston turvapaikkayksikön vastuualueiden perusteella. Tässä tilanteessa riittävä tietojen vaihto hallinto-oikeuksien välillä on välttämätöntä yhtenäisen oikeuskäytännön saavuttamiseksi.

b) Esitetyn sääntelyn tarkistamistarpeet

Tuomariliitto toteaa, että esityksestä käy ilmi yksiselitteisesti ne asiat, jotka on tarkoitus siirtää käsiteltäväksi esityksen mukaisesti hallinto-oikeuksiin. Asioiden viivytyksettömän käsittelyn ja asianosaisten oikeusturvan varmistamiseksi sääntelyä tulisi kuitenkin täsmentää siltä osin, miten asian vireillä olo määritellään ja miten ratkaistaan lainkäyttötilanteet, joissa eri oikeuksissa käsiteltävät asiat liittyvät kiinteästi toisiinsa. Näiltä osin esitystä tulisi vielä tarkistaa.

Lainkäyttötoiminnassa *vireillä olevien* asioiden käsite voi aiheuttaa tulkintaongelmia. Vaikka valitusasia olisi jo ollut istunnossa, on valitus aina päätöksen antopäivään asti tosiasiasa vireillä. Tällaisessa tilanteessa, kun asiaa on käsitelty lainkäyttökokoonpanossa ja asia lainmuutoksen myötä kuuluisi muun kuin Helsingin hallinto-oikeuden toimivaltaan, sitä ei kuitenkaan tulisi siirtää esityksen mukaiseen hallinto-oikeuteen. Edellä kuvattua tilannetta ei näyttäisi lainkaan otetun huomioon lainmuutoksen voimaantulo- ja siirtymäsäännöstä muotoiltaessa. Esitettyä sääntelyä ei tältä osin voida pitää riittävän täsmällisenä.

Mahdollisina ongelmatilanteina Tuomariliitto tuo myös esiin tilanteet, joissa turvapaikanhakijan perheenjäsenten valitukset ovat vireillä eri hallinto-oikeuksissa. Lain tulisi mahdollistaa asian siirtäminen toiseen hallinto-oikeuteen käsiteltäväksi yhdessä siihen liittyvän toisen valitusasian kanssa. Turvapaikka-asioissa maatietouden ja valittajan yksilöllisten olosuhteiden arvioinnin lisäksi valittajan perheenjäsenten tilanteella on keskeinen merkitys päätösharkinnassa, erityisesti arvioitaessa maasta poistamista ja edellytyksiä palata kotimaahan. Tämän vuoksi olisi erittäin tärkeää, että samaan perheeseen kuuluvien henkilöiden valitukset käsiteltäisiin samassa hallinto-oikeudessa. Esityksessä ei ole otettu kantaa tähän toimivaltaan liittyvään kysymykseen.

3. Esityksen voimaantulo - valitusasioiden siirto muihin hallinto-oikeuksiin Helsingin hallinto-oikeudesta

Esityksen mukaan laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2017 alusta. Lain voimaan tullessa Helsingin hallinto-oikeudessa vireillä olevien asioiden on esitetty siirtyvän käsiteltäväksi esityksen mukaan määräytyvissä hallinto-oikeuksissa.

Tuomariliitto toteaa, että Helsingin hallinto-oikeudessa tuhansien valitusten siirto ja sen hallinnointi merkitsee huomattavaa työmäärää. Vireillä olevien asioiden siirtoon liittyvät käytännön toimet on suunniteltava ja resurssoitava mahdollisimman hyvin. Käytännössä siirto joudutaan tekemään Helsingin hallinto-oikeudessa paljolti yksitellen manuaalisesti siirrettävät asiat valitsemalla sekä siirrosta valittajalle ja Maahanmuuttovirastolle ilmoittamalla. Myös siirtymävaiheessa esiintyvät virheelliset valitusosoitukset saattavat johtaa epäselviin tilanteisiin ja asioiden ohjautumiseen Helsingin hallinto-oikeuteen muun toimivaltaisen hallinto-oikeuden sijasta. Ottaen huomioon myös, että turvapaikka-asioiden siirtäminen kol-

meen muuhun hallinto-oikeuteen edellyttää henkilöstön rekrytointia, perehdyttämistä ja koulutusta uusiin työtehtäviin, esitetty valitusten siirron ajankohta on enneaikainen.

Edellä todettuun nähden Tuomariliitto esittää, että valitusten siirron ajankohta tulee arvioida uudelleen. Mikäli laki tulee voimaan jo vuoden alusta, tarvittavia koulutuksia ja rekrytointeja ei varmuudella ehditä tekemään ajoissa. Helsingin hallinto-oikeus on ennakoanut tulevaa lainmuutosta ja 1.10.2016 jälkeen saapuneita valituksia on jaoteltu esityksen mukaisten hallinto-oikeuksien kesken. Näin ollen olisi tarkoituksenmukaista, että Helsingin hallinto-oikeudesta siirrettäisiin vasta mainitun ajankohdan 1.10.2016 jälkeen saapuneet valitukset muihin esityksen mukaisiin hallinto-oikeuksiin.

4. Lopuksi

Kuten Tuomariliitto on jo aikaisemmin todennut lausunnossaan oikeusministeriölle arviomuistiosta ”Turvapaikkavalitusten käsittely. Ulkomaalaislaissa Helsingin hallinto-oikeuteen keskitettyjen valitusasioiden hajauttaminen muihin hallinto-oikeuksiin” (Mietintöjä ja lausuntoja 16/2016), turvapaikka-asioiden hajauttamisessa on keskeistä, että siinä otetaan huomioon oikeuskäytännön yhtenäisyys, hakijoiden yhdenvertaisen kohtelun vaatimukset sekä asioiden oikeusvarma ja viivytyksetön käsittely. Näistä syistä asioiden käsittelyyn on varattava riittävät henkilöstöresurssit ja koulutusta.

Uudessa tilanteessa turvapaikka-asioille määritellyt määrärahat on jaettava kaikkien hallinto-oikeuksien kesken samassa suhteessa kuin turvapaikka-asiat jaetaan.

Lausunnon valmistelu

Lausunnon valmistelusta on vastannut määräaikainen hallinto-oikeustuomari Teija Orjala-Heikkinen. Lausunto on käsitelty Tuomariliiton hallituksen kokouksessa 31.10.2016.

Helsingissä 1.11.2016

Tuomariliiton puheenjohtaja,
hovioikeudenneuvos

Kimmo Vanne